

กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน
กรณีศึกษา ศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา
อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE PROCESS OF CREATING A LEARNING NETWORK IN THE COMMUNITY CASE
STUDY OF LAN SAKA DISTRICT AGRICULTURAL PRODUCT EFFICIENCY CENTER,
LAN SAKA SUB-DISTRICT, LAN SAKA DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT
PROVINCE

นิชาภัทร ชิตชลธาร

Nichapat Chitchollatran

อรนุช ช่อเส้ง

Oranut Choseng

ปัตพงษ์ ดำรงปิยมโนธ

Pattaphong Damrongpiyamanonthon

จิตติมา ดำรงวัฒนะ

Jittima Damrongwattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand

E-mail: nichapat.chitchol@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา การศึกษาเรื่องศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก 1) นายวิเชียรรัตน์ มัชฌิมกะ (ประธาน) 2) นายบุญเต็ม ศิริวรรณ (ประธานแปลงใหญ่) 3) นายธวัชชัย มัชฌิมกะ (รองประธาน) 4) นายไชยพงศ์ ทะนันชัย (เลขานุการ) และ 5) นางสาวจิราภรณ์ จิตรพันธ์ (เหรัญญิก) เครื่องมือใช้ในการวิจัย เครื่องบันทึกภาพ บันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์ การศึกษาเรื่อง ศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการการเกิดกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา มี 4 ขั้นตอน 1.1) ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ในสมัยก่อนได้ก่อตั้งเป็นกลุ่มผลไม้ของอำเภอลานสกา 1.2) ขั้นตอนการรวมตัวกันของกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ชาวบ้านได้มาเป็นสมาชิกในศูนย์การเรียนรู้ 1.3) ขั้นตอนการผลิตสินค้าภายในกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา และ 1.4) ด้านขั้นตอนการบริหารจัดการกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา 2) สภาพปัญหาของกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา 2.1) ปัญหาการผลิต บางฤดูจะไม่มีผลผลิตมั่งคุด 2.2) ปัญหาบรรจุภัณฑ์ผลผลิตในแต่ละฤดูออกมาไม่ได้ตามที่เรต้องการ 2.3) ปัญหาด้านการตลาดของกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร 2.4) ปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา

* Received 27 August 2021; Revised 19 September 2021; Accepted 6 October 2021

และ 3) กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา
3.1) ความพอประมาณ 3.2) ความมีเหตุผล มีการตัดสินใจที่ตรงไปตรงมา และ 3.3) การมีภูมิคุ้มกัน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, กระบวนการสร้างเครือข่าย, สินค้าเกษตรอำเภอลานสกา

Abstract

The purpose of this study is to study the District Agricultural Product Enhancement Center. The research employed a descriptive research method. The study on the Agricultural Product Enhancement Center included primary key informants that consisted of 1) Mr. Wichianrat Matchanika (Chairman), 2) Mr. Boonterm Siriwan (Plant Chairman), 3) Mr. Thawatchai Matchanika (Vice President), 4) Mr. Chaipong Thananchai (Secretary), and 5) Miss Jiraporn Jitphan (Treasurer). Research tools included a camera, observation records, and interview forms. The study of Lan Saka District Agricultural Product Enhancement Center, upon collecting information and checking the content correctly, then the data was analyzed. The results of the research found that 1) the development of the emergence of the agricultural product enhancement center group in Lan Saka District Nakhon Si Thammarat Province consisted of four stages: 1.1) Formation stage of the Lan Saka District Agricultural Product Enhancement Center Group, which in the past it was indicated that it established as a group of farmers growing fruit in Lan Saka District; 1.2) The process of gathering with the Lan Saka District Agricultural Product Enhancement Center Group indicated that villagers became members of the learning center; 1.3) The steps of production within the Lan Saka District Agricultural Product Enhancement Center group; and 1.4) Management procedures for the Lan Saka District Agricultural Product Enhancement Center group. 2) Problem conditions of the Lan Saka District Agricultural Product Enhancement Center group that indicated efficiency of agricultural products in Lan Saka District included 2.1) Production problems, which indicated that in some seasons there would have been no mangosteen production; 2.2) Packaging problems, which indicated that the produce in each season did not yield the required results; 2.3) There were marketing problems of the Agricultural Product Enhancement Center Group; and 2.4) Management problems of the Agricultural Product Enhancement Center Group of Lan Saka District, Nakhon Si Thammarat Province. And 3) The process for creating a community learning network in Lan Saka District Agricultural Product Enhancement Center Group included 3.1) Moderation, 3.2) Reasonableness in making straightforward decisions, and 3.3) Self-immunity.

Keywords: Efficiency, Network Creation Process, Agricultural Products in Lan Saka District

บทนำ

ศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สอนในเรื่องการผลิตมังคุดหรือผลไม้ของชุมชนส่วนใหญ่คนใน ตำบลลานสกา ลานสกาได้ปลูกผลไม้ คือ มังคุด จนทำให้เกิดการก่อตัวของกลุ่มนี้ขึ้นมาเพื่อที่จะได้ผลิตผลไม้ให้ได้ดียิ่งขึ้นกลุ่มนี้สอนในเรื่องการปลูกผลไม้ในฤดูและการปลูกผลไม้นอกฤดูเพื่อที่จะให้ชุมชนของเราได้มีผลผลิตมากขึ้นและเพิ่มขึ้นและสามารถนำผลผลิตนั้นมาประมวลขายได้ภายในกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ที่คนที่สามารถนำมาประเมินขายได้ต้องเป็นสมาชิกของกลุ่มนี้เท่านั้น สมาชิกของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ก็จะ

เป็นคนที่อยู่ชาวบ้านแถวนี้การสมัครสมาชิกเป็นได้ง่าย ๆ คือ การที่เราเข้าไปและไปติดต่อสมัครได้เลยเพราะส่วนใหญ่เขามักจะรับสมัครเป็นสมาชิกอยู่แล้วสำหรับคนที่ทำอาชีพนี้

ในสมัยก่อนก่อตั้งเป็นกลุ่มกลุ่มไม้ผลของตำบลลานสกา ต่อมาก็ได้ขยายมาเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ของอำเภอลานสกา เมื่อปี 2560 ต่อมาก็ได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนได้ผลผลิตมังคุดให้กับสมาชิกกลุ่ม เมื่อปี 2561 ทุกคนส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกก็มักจะเป็นชาวบ้านแถวนี้คนในสมาชิกส่วนใหญ่ถ้าได้ผลผลิตมาก็จะนำผลผลิตมารวมกันที่ศูนย์การเรียนรู้เพื่อที่จะนำมังคุดมาคัดแยก และมีการประมูลราคากันภายในกลุ่มจึงทำให้เราได้จัดตั้งกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ขึ้นมา เพื่อเป็นผลดีกับชาวบ้านในชุมชนและผู้บริโภคที่ได้มาซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ

ศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกาเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สอนในเรื่องการผลิตมังคุดหรือผลไม้ของชุมชนส่วนใหญ่คนใน ตำบลลานสกา ลานสกาได้ปลูกผลไม้ คือ มังคุด จนทำให้เกิดการก่อตัวของกลุ่มนี้ขึ้นมาเพื่อที่จะได้ผลผลิตผลไม้ได้ดียิ่งขึ้นกลุ่มนี้สอนในเรื่องการปลูกผลไม้ในฤดูและการปลูกผลไม้ในนอกฤดู เพื่อที่จะให้ชุมชนของเราได้มีผลผลิตมากขึ้นและเพิ่มขึ้นและสามารถนำผลผลิตนั้นมาประมูลขายได้ ภายในกลุ่มศูนย์การเรียนรู้คนที่สามารถนำมาประเมินขายได้ต้องเป็นสมาชิกของกลุ่มนี้เท่านั้น สมาชิกของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนที่อยู่ชาวบ้านแถวนี้การสมัครสมาชิกเป็นได้ง่าย ๆ คือ การที่เราเข้าไปและไปติดต่อสมัครได้เลยเพราะส่วนใหญ่เขามักจะรับสมัครเป็นสมาชิกอยู่แล้วสำหรับคนที่ทำอาชีพนี้กลุ่มผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะไปศึกษาเรื่องนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการเกิดกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. ด้านประชากร

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ 1) นายวิเชียรรัตน์ มัชฌิมะ (ประธาน) 2) นายบุญเดิม ศิริวรรณ (ประธานแปลงใหญ่) 3) นายธวัชชัย มัชฌิมะ (รองประธาน) 4) นายไชยพงศ์ ทะนันชัย (เลขานุการ) 5) นางสาวจิราภรณ์ จิตรพันธ์ (เหรัญญิก)

1.2 ผู้ให้ข้อมูลรอง คือ ผู้ที่ส่งเสริม และสนับสนุนกลุ่ม ได้แก่ นายณภัทร ศรีใส (นายกเทศมนตรีตำบลลานสกา) นายกำธร กำราญศึก (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2) นายสัมพันธ์ กิมิหาร์ (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3) นายบรรจบ ชมภูทอง (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4) นายสุธรรม เพ็ชรดวง (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5) นางสาวสมทรง โอฬารผล (อกม. หมู่ 1)

2. ด้านเครื่องมือในการวิจัย

2.1 เครื่องบันทึกภาพ เป็นการใช้อุปกรณ์ถ่ายภาพเพื่อถ่ายรูปไว้เป็นหลักฐานในการวิจัย เพราะขณะสัมภาษณ์อาจจะต้องใช้กล้องถ่ายภาพในการเก็บภาพเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย

2.2 บันทึกการสังเกต เป็นแบบที่ใช้ในการสังเกตในขณะที่สัมภาษณ์ หรือเพื่อสังเกตการณ์ตอบคำถามของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าตอบตรงประเด็นและตามข้อมูลจริงเท็จ เป็นการสังเกตกำหนดแนวทางโดยใช้สายตา

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไว้เพื่อต้องการเก็บบันทึกข้อมูลในการวิจัย พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด และตรงประเด็นมากที่สุด

2.4 เครื่องบันทึกเสียง เป็นการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ เนื่องจากบางครั้งการจดบันทึกระหว่างสัมภาษณ์ไม่ทัน ก็ยังมีเครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องสำรองข้อมูลได้

3. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 สำรวจพื้นที่ในชุมชนเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นจึงไปสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มสตรีบ้านไพรพะลาย

3.2 สร้างความสัมพันธ์ และแนะนำตัวเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับชุมชน

3.3 ประสานงานโดยใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลรายละเอียดแบบเจาะลึกโดยนัดวัน เวลา และสถานที่ จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลและรายละเอียดแต่ละประเด็น โดยพบปะพูดคุยกับกลุ่มเป้าหมายพร้อมถ่ายภาพประกอบ

3.4 รวบรวมวิเคราะห์ และสรุปผล หากปรากฏว่าขาดรายละเอียดข้อมูลส่วนใดก็ไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบเนื้อหาอย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อให้ได้เนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยทำการศึกษา และนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 **ขั้นก่อตั้งของกลุ่ม** พบว่า ในสมัยก่อนก่อตั้งเป็นกลุ่มกลุ่มไม้ผลของตำบลลานสกา ต่อมาก็ได้ขยายมาเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ของอำเภอลานสกา เมื่อปี พ.ศ. 2560 ต่อมาก็ได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนได้ผลผลิตมั่งคุดให้กับสมาชิกกลุ่ม เมื่อปี พ.ศ. 2561 ทุกคนส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกก็มักจะเป็นชาวบ้านแถวนั้น คนในสมาชิกส่วนใหญ่ถ้า ได้ผลผลิตมาก็มักจะนำผลผลิตมารวมกันที่ศูนย์การเรียนรู้เพื่อที่จะนำมั่งคุดมาคัดแยก และมีการประมูลราคากันภายในกลุ่มจึงทำให้เราได้จัดตั้งกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ขึ้นมา เพื่อเป็นผลดีกับชาวบ้านในชุมชนและผู้บริโภคที่ได้มาซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ

1.2 **ขั้นดำเนินการปฏิบัติ** พบว่า ร่วมกันค้นหาข้อมูลและวางแผนร่วมกันกลุ่มเครือข่าย เพื่อต้องการให้ผลผลิต ออกมามีคุณภาพและตรงตามความต้องการของท้องตลาดที่ต้องการนำผลผลิตไปจำหน่าย เพื่อส่งออกไปยังนอกและในประเทศ

1.3 **ขั้นการขยายตัวของกลุ่ม** พบว่า ในสมัยก่อนได้ก่อตั้งเป็นกลุ่มผลไม้ของอำเภอลานสกา ต่อมาก็ได้ขยายมาเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ของอำเภอลานสกาเมื่อปี พ.ศ. 2560 ต่อมาก็ได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนได้ผลผลิตมั่งคุดให้กับสมาชิกกลุ่ม เมื่อปี พ.ศ. 2561

1.4 **ขั้นการมีส่วนร่วม** พบว่า ได้มีการส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ในกระบวนการดำเนินงานกิจกรรมของกลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้การทำผลผลิตมั่งคุดเพื่อสร้างอาชีพเสริมให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้สมาชิกมีรายได้เสริม และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2. สภาพปัญหาของกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 **สภาพปัญหาการผลิต** พบว่า ทางกลุ่มมีปัญหาในด้านผลผลิตมั่งคุด บางฤดูจะไม่มีผลผลิตมั่งคุดที่จะนำมาคัดแยก เช่น มั่งคุดเน่าเสีย ผลมั่งคุดซ้ำ ผลมั่งคุดร่วงก่อนฤดูเก็บเกี่ยว

2.2 สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ พบว่า ผลผลิตบรรจุขึ้นไม่หนาแน่นพอต่อการส่งออกทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหายทำให้ผลผลิตส่งออกไปจำหน่ายไม่ได้เพราะไม่ตรงตามมาตรฐานของผลผลิต

2.3 สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า กลุ่มรับซื้อขายน้อยในบางปีจึงทำให้เราขาดแคลนเงินทุน

2.4 สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า คนในกลุ่มมีความคิดเห็นไม่ตรงกันและมีความขัดแย้งกันจึงทำให้มีปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่ม

3. การกระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน

3.1 การก่อตัวของเครือข่าย พบว่า ในสมัยก่อนก่อตั้งเป็นกลุ่มกลุ่มไม้ผลของตำบลลานสกา ต่อมาก็ได้ขยายมาเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ของอำเภอลานสกา เมื่อปี พ.ศ. 2560 ต่อมาก็ได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนได้ผลผลิตมั่งคุดให้กับสมาชิกกลุ่ม เมื่อปี พ.ศ. 2561 ทุกคนส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกก็มักจะเป็นชาวบ้านแถวนั้น คนในสมาชิกส่วนใหญ่ถ้าได้ผลผลิตมาก็มักจะนำผลผลิตมารวมกันที่ศูนย์การเรียนรู้เพื่อที่จะนำมั่งคุดมาคัดแยก และมีการประมูลราคากันภายในกลุ่มจึงทำให้เราได้จัดตั้งกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ขึ้นมา เพื่อเป็นผลดีกับชาวบ้าน ในชุมชนและผู้บริโภคที่ได้มาซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ

3.2 การสร้างและพัฒนาเครือข่าย พบว่า มีการขยายสินค้าไปยังแหล่งสถานที่อื่น ๆ เพื่อทำให้มีคนเข้ามาสั่งซื้อและนำไปขายในสถานที่ต่าง ๆ ในแต่ละอำเภอ

3.3 การบริหารจัดการเครือข่าย พบว่า ให้ความสำคัญกับชาวบ้านที่มาสมัครและมีการวางแผนกับคนในกลุ่มและสร้างความเป็นระเบียบกับคนในกลุ่ม

3.4 การขยายผลของเครือข่าย พบว่า มีการดำเนินในรูปแบบการผลิตมั่งคุดและส่งออกผลผลิตเพื่อขายต่อให้คนที่ต้องการสั่งซื้อผลผลิตจากผู้ประกอบการภายในกลุ่มที่ผลิตเพื่อส่งออกและทำอย่างจริงจัง และทำเป็นรายได้เสริมให้แก่คนในชุมชนเพื่อให้มีรายได้เข้ามาในครอบครัว

อภิปรายผล

1. พัฒนาการการเกิดกลุ่ม

1.1 ขั้นตอนก่อตัวของกลุ่ม พบว่า ในสมัยก่อนก่อตั้งเป็นกลุ่มไม้ผลของตำบลลานสกา ต่อมาก็ได้ขยายมาเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ของอำเภอลานสกา เมื่อปี พ.ศ. 2560 ต่อมาก็ได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนได้ผลผลิตมั่งคุดให้กับสมาชิกกลุ่ม เมื่อปี พ.ศ. 2561 ทุกคนส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกก็มักจะเป็นชาวบ้านแถวนั้น คนในสมาชิกส่วนใหญ่ถ้าได้ผลผลิตมาก็มักจะนำผลผลิตมารวมกันที่ศูนย์การเรียนรู้เพื่อที่จะนำมั่งคุดมาคัดแยกและมีการประมูลราคากันภายในกลุ่มจึงทำให้เราได้จัดตั้งกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ขึ้นมาเพื่อเป็นผลดีกับชาวบ้าน ในชุมชนและผู้บริโภคที่ได้มาซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ

1.2 ขั้นตอนดำเนินการปฏิบัติ พบว่า ร่วมกันค้นหาข้อมูลและวางแผนร่วมกันกลุ่มเครือข่าย เพื่อต้องการให้ผลผลิตออกมามีคุณภาพและตรงตามความต้องการของท้องตลาดที่ต้องการนำผลผลิตไปจำหน่ายเพื่อส่งออกไปยังนอกและในประเทศ

1.3 ขั้นตอนการขยายตัวของกลุ่ม พบว่า ในสมัยก่อนได้ก่อตั้งเป็นกลุ่มผลไม้ของอำเภอลานสกา ต่อมาก็ได้ขยายมาเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ของอำเภอลานสกาเมื่อปี พ.ศ. 2560 ต่อมาก็ได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนได้ผลผลิตมั่งคุดให้กับสมาชิกกลุ่ม เมื่อปี พ.ศ. 2561

1.4 ขั้นตอนการมีส่วนร่วม พบว่า มีการสอนในเรื่องการปลูกผลไม้ในฤดูและการปลูกผลไม้ในนอกฤดู เพื่อที่จะให้ชุมชนของเราได้มีผลผลิตมากขึ้นและเพิ่มขึ้นและสามารถนำผลผลิตนั้นมาประมูลขายได้ภายในกลุ่ม ศูนย์การเรียนรู้ที่คนที่สามารถนำมาประเมินขายได้ต้องเป็นสมาชิกของกลุ่มนี้เท่านั้นสมาชิกของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนที่อยู่ชาวบ้านแถวนั้นการสมัครสมาชิกเป็นได้ง่าย ๆ คือ การที่เราเข้าไปและไปติดต่อสมัครได้เลยเพราะส่วนใหญ่เขามักจะรับสมัครเป็นสมาชิกอยู่แล้วสำหรับคนที่ทำอาชีพนี้ พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ

บัณฑิต อ่อนดำ เรื่อง ยุทธศาสตร์ การพัฒนาชนบท กล่าวว่า ประสบการณ์จากโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในงานพัฒนา (SFPP) พบว่า กระบวนการกระตุ้นให้เกิดกลุ่มของเกษตรกรรายย่อยนั้น การเตรียมกลุ่ม (pre group stage) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่เกษตรกรตำบลเข้าไปสร้างความคุ้นเคย การยอมรับ และความไว้วางใจจากชุมชน (บัณฑิต อ่อนดำ, 2533)

2. สภาพปัญหาของกลุ่ม

2.1 ปัญหาการผลิต พบว่า ทางกลุ่มมีปัญหาในด้านผลผลิตมังคุด บางฤดูจะไม่มีผลผลิตมังคุดที่จะนำมาคัดแยก เช่น มังคุดเน่าเสีย ผลมังคุดช้ำ ผลมังคุดร่วงก่อนฤดูเก็บเกี่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทิพย์ เรืองกุล เรื่องกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการผลิตหรือที่ต้องอาศัยฝีมือ และความชำนาญงานและปัญหาด้านเงินทุนที่มีไม่เพียงพอ ปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการค้า และการบริการกลุ่มยังไม่มีแนวคิดในการผลิตของกลุ่มเชิงธุรกิจ ไม่มีการพัฒนากระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีวิชาการเข้ามาช่วย (อรทิพย์ เรืองกุล, 2547)

2.2 สภาพปัญหาการบรรจุภัณฑ์ พบว่า ผลผลิตบรรจุขึ้นไม่หนาแน่นพอต่อการส่งออกทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหายทำให้ผลผลิตส่งออกไปจำหน่ายไม่ได้เพราะไม่ตรงตามมาตรฐานของผลผลิตบรรจุภัณฑ์กับการส่งออก กล่าวว่าบรรจุภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขั้นตอนหลักในการดึงดูด หรือเรียกความสนใจจากผู้บริโภคโดยเฉพาะปัจจุบันที่การผลิตสินค้าหรือบริการให้ความสำคัญกับผู้บริโภค (Consumer Oriented) บรรจุภัณฑ์หมายถึงวัสดุใด ๆ ที่นำมาใช้สำหรับห่อหุ้มป้องกันลำเลียง จัดส่งและนำเสนอสินค้าตั้งแต่วัตถุดิบถึงสินค้าที่ผ่านการผลิตตั้งแต่ผู้ผลิตถึงผู้ใช้หรือผู้บริโภคโดยมีวัตถุประสงค์เบื้องต้นด้านการป้องกันหรือรักษาผลิตภัณฑ์ให้คงสภาพตลอดจนมีคุณภาพใกล้เคียงกับเมื่อแรกผลิตให้มากที่สุด

2.3 สภาพปัญหาด้านการตลาด พบว่า กลุ่มรับซื้อขายน้อยในบางปีจึงทำให้เราขาดแคลนเงินทุนเรื่องกลยุทธ์การคงอยู่ของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดชลบุรี ได้กล่าวว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ประจำทุกปีก็คือ ราคาพืชตกต่ำและให้รัฐบาลเข้าไปแก้ไขเพราะราคาที่ขายได้ต่ำ ไม่คุ้มต้นทุนการผลิตพืชผลที่เคยมีปัญหา เช่น ข้าว ถั่วเหลืองปาล์ม น้ำมัน กาแฟ ยางพารา พริกไทย หอมหัวใหญ่ และกระเทียม สิ่งที่รัฐบาลทำได้ เช่น จัดหาเงินมาก่อนหนึ่ง แล้วออกไปปรับซื้อพืชผลดังกล่าวบ้างเล็กน้อย หรือให้สถาบันการเงินออกรับจำนำหรือให้เงินกู้แก่เกษตรกร โดยเอาพืชผลจำนำไว้ เมื่อราคาสูงขึ้น จึงจะไถ่ถอนจำนำ แล้วขายและใช้หนี้เงินกู้ถ้าเป็นสินค้าที่ส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ รัฐบาลก็อาจจะเร่งหาตลาดต่างประเทศ

2.4 สภาพปัญหาการบริหารจัดการกลุ่ม พบว่า คนในกลุ่มมีความคิดเห็นไม่ตรงกันและมีความขัดแย้งกันจึงทำให้มีปัญหาในการบริหารจัดการกลุ่ม และมีพัฒนาการยิ่งขึ้น หรือมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีขึ้นสิ่งขึ้นเหล่านี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มมีศักยภาพหรือไม่ กลุ่มที่มีศักยภาพ คือกลุ่มที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มและความต้องการของกลุ่ม ช่วยให้กลุ่มบรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วนกลุ่มที่ขาดศักยภาพ คือ กลุ่มที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่ม และสมาชิกได้ นำกลุ่มไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ไม่ได้ตามกำหนด

3. กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนของกลุ่ม

3.1 การก่อตัวของเครือข่าย พบว่า ในสมัยก่อนก่อตั้งเป็นกลุ่มไม้ผลของตำบลลานสกา ต่อมาได้ขยายมาเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ของอำเภอลานสกา เมื่อปี พ.ศ. 2560 ต่อมาก็ได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนได้ผลผลิตมังคุดให้กับสมาชิกกลุ่ม เมื่อปี พ.ศ. 2561 ทุกคนส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกก็มักจะเป็นชาวบ้านแถวนั้นคนในสมาชิกส่วนใหญ่ถ้าได้ผลผลิตมาก็มักจะนำผลผลิตมารวมกันที่ศูนย์การเรียนรู้เพื่อที่จะนำมังคุดมาคัดแยก และมีการประมูลราคากันภายในกลุ่มจึงทำให้เราได้จัดตั้งกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ขึ้นมา เพื่อเป็นผลดีกับชาวบ้านในชุมชนและผู้บริโภคที่ได้มาซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสน่ห์ จามริก ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชนหมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตการบริโภค การจำหน่ายจ่ายแจกที่คนในท้องถิ่นชุมชนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำร่วมประโยชน์ของประชาชน และร่วมกันเป็นเจ้าของเศรษฐกิจชุมชนมีรากฐานมาจาก

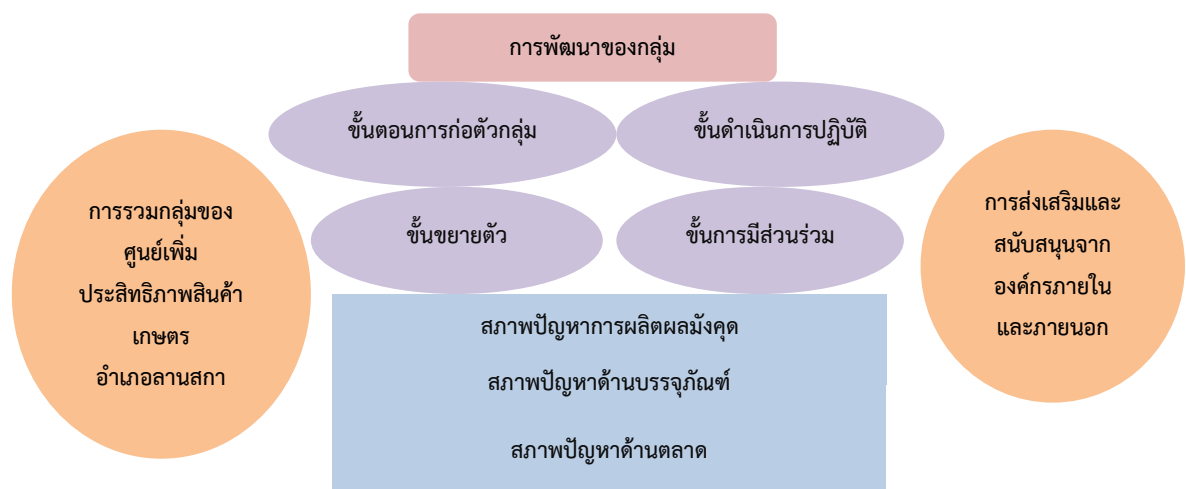
ศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชน หรือทุนในชุมชน เช่นทางวัฒนธรรม ทางประเพณี และทางสภาพภูมิประเทศความหลากหลายทางทรัพยากรที่มีอยู่ (เสนห์ จามริก, 2541)

3.2 การสร้างและพัฒนาเครือข่าย พบว่า มีการขยายสินค้าไปยังแหล่งสถานที่อื่น ๆ เพื่อให้มีคนเข้ามาซื้อและนำไปขายในสถานที่ต่าง ๆ ในแต่ละอำเภอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ไชยพันธุ์ ได้กล่าวถึง กลุ่มว่า กลุ่มมีฐานะเป็นองค์กรประชาชนเพราะกลุ่มเกิดจากการที่ประชาชนมีจิตสำนึก และตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบอยู่ในลักษณะที่ตนเองรู้สึกกว่าพวกตนเป็นผู้เสียเปรียบในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองก็ตาม และคิดว่าถ้าหากมีการปรับปรุงแก้ไขในระดับ (Degree) ของความเสียเปรียบดังกล่าว นั้นให้ลดน้อยลงด้วยวิธีการรวมกลุ่มกันขึ้นตามกิจกรรมที่ตนเองต้องการก็จะทำให้มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจสังคม และการเมือง (กาญจนา ไชยพันธุ์, 2549)

3.3 การบริหารจัดการเครือข่าย พบว่า ให้ความสำคัญกับชาวบ้านที่มาสมัครและมีการวางแผนกับคนในกลุ่มและสร้างความเป็นระเบียบกับคนในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์ ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจชุมชนมีลักษณะสำคัญครบถ้วนเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกมีครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการอยู่รอดของครอบครัวต่อความพอเพียง และตามความสามารถในการพึ่งตนเองตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนเป็นตัวของตัวเองมีพลวัต และสามารถที่จะอยู่รอดด้วยตนเองได้พัฒนาการของระบบทุนนิยม (ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์, 2540)

3.4 การขยายผลของเครือข่าย พบว่า การดำเนินในรูปแบบการผลิตมังคุดและส่งออกผลผลิตเพื่อขายต่อให้คนที่ต้องการซื้อผลผลิตผลิตจากผู้ประกอบการภายในกลุ่มที่ผลิตเพื่อส่งออกและทำอย่างจริงจังและทำเป็นรายได้เสริมให้แก่คนในชุมชนเพื่อให้มีรายได้เข้ามาในครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช พันยาก เรื่อง เศรษฐกิจชุมชน: กรณีศึกษารูขี้เป็ดผ้ากบฏ บ้านโนนสว่าง ตำบลโนนสว่าง อำเภอกุดข้าวปุ้น จังหวัดอุบลราชธานีผลการศึกษา พบว่า ด้านการร่วมมือประสานงานกับชุมชน มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ วัดในหมู่บ้าน สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอกุดข้าวปุ้น องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง สำนักงานเกษตรอำเภอกุดข้าวปุ้น ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยมีจุดประสงค์เพื่อของบประมาณสนับสนุนการฝึกอบรมเพิ่มทักษะปฏิบัติในกระบวนการผลิต การตลาด การยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และนำศึกษาดูงานแหล่งเศรษฐกิจชุมชนอื่น ๆ (นงนุช อุณนันต์, 2554)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อธิบายได้ว่า ศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกาเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สอนในเรื่องการผลิตมังคุดหรือผลไม้ของชุมชนส่วนใหญ่คนใน ตำบลลานสกา ได้ปลูกผลไม้ คือ มังคุด จนทำให้เกิดการก่อตัวของกลุ่มนี้ขึ้นมา เพื่อที่จะได้ผลิตผลไม้ให้ได้ดียิ่งขึ้นกลุ่มนี้สอนในเรื่องการปลูกผลไม้ในฤดูและการปลูกผลไม้นอกฤดู เพื่อที่จะให้ชุมชนของเราได้มีผลผลิตมากขึ้นและเพิ่มขึ้นและสามารถนำผลผลิตนั้นมาประมูลขายได้ ภายในกลุ่มศูนย์การเรียนรู้คนที่สามารถนำมาประเมินขายได้ต้องเป็นสมาชิกของกลุ่มนี้เท่านั้น สมาชิกของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนที่อยู่ชาวบ้านแถวนี้การสมัครสมาชิกเป็นได้ง่าย ๆ คือ การที่เราเข้าไปและไปติดต่อสมัครได้เลย เพราะส่วนใหญ่เขามักจะรับสมัครเป็นสมาชิกอยู่แล้วสำหรับคนที่ทำอาชีพนี้กลุ่มผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะไปศึกษาเรื่องนี้

สรุปและข้อเสนอแนะ

พัฒนาการการเกิดกลุ่ม ศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สอนในเรื่องการผลิตมังคุดหรือผลไม้ของชุมชนส่วนใหญ่คนใน ตำบลลานสกา ลานสกาได้ปลูกผลไม้ คือ มังคุด จนทำให้เกิดการก่อตัวของกลุ่มนี้ขึ้นมาเพื่อที่จะได้ผลิตผลไม้ให้ได้ดียิ่งขึ้นกลุ่มนี้สอนในเรื่องการปลูกผลไม้ในฤดูและการปลูกผลไม้ นอกฤดู เพื่อที่จะให้ชุมชนของเราได้มีผลผลิตมากขึ้นและเพิ่มขึ้นและสามารถนำผลผลิตนั้นมาประมูลขายได้ ภายในกลุ่มศูนย์การเรียนรู้คนที่สามารถนำมาประเมินขายได้ต้องเป็นสมาชิกของกลุ่มนี้เท่านั้น สมาชิกของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ก็จะเป็นคนที่อยู่ชาวบ้านแถวนี้การสมัครสมาชิกเป็นได้ง่าย ๆ คือ การที่เราเข้าไปและไปติดต่อสมัครได้เลย เพราะส่วนใหญ่เขามักจะรับสมัครเป็นสมาชิกอยู่แล้วสำหรับคนที่ทำอาชีพนี้ ในสมัยก่อนก่อตั้งเป็นกลุ่มผลไม้ของตำบลลานสกาต่อมาก็ได้ขยายมาเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ของอำเภอลานสกา เมื่อปี พ.ศ. 2560 ต่อมาก็ได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ จนได้ผลผลิตมังคุดให้กับสมาชิกกลุ่ม เมื่อปี พ.ศ. 2561 ทุกคนส่วนใหญ่ที่เป็นสมาชิกก็มักจะเป็นชาวบ้านแถวนี้คนในสมาชิกส่วนใหญ่ถ้าได้ผลผลิตมากก็มักจะนำผลผลิตมารวมกันที่ศูนย์การเรียนรู้เพื่อที่จะนำมังคุดมาคัดแยกและมีการประมูลราคากันภายในกลุ่มจึงทำให้เราได้จัดตั้งกลุ่มศูนย์การเรียนรู้ขึ้นมาเพื่อเป็นผลดีกับชาวบ้านในชุมชนและผู้บริโภคที่ได้มาซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ สภาพปัญหาของกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ข้อเสนอแนะต่อกลุ่ม ศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มควรมีการประชาสัมพันธ์และโปรโมทผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตามสื่อต่าง ๆ เพื่อเป็นการเปิดตลาดให้กว้างขึ้น ข้อเสนอแนะต่อชุมชน ให้มีการส่งเสริมในด้านการให้ความรู้แก่คนในชุมชนและในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อให้มีรายได้เสริมและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน องค์การบริหารส่วนตำบลลานสกาควรให้มีการจัดประชาสัมพันธ์ให้คนทั้งภายในชุมชน และภายนอกชุมชนได้รู้จักผลผลิตมังคุดมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของกลุ่มศูนย์เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรอำเภอลานสกา หมู่ที่ 1 ตำบลลานสกา อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ไชยพันธุ์. (2549). กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์.
- นงนุช อุณอนันต์. (2554). หลักการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- บัณฑิต อ่อนดำ. (2533). ทฤษฎีการพัฒนาชุมชน . กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์. (2540). เศรษฐกิจชุมชน : ทางรอดที่ยั่งยืนของชาติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัย และให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสน่ห์ จามริก. (2541). เศรษฐกิจพอเพียงในกระแสโลกาภิวัตน์ . กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการสิทธิ.

อรรถิพย์ เรืองกุล. (2547). กลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในเขต เทศบาลเมืองกำแพงเพชร . ใน วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.